Kynningarfundur Umhverfisstofnunar
Grand Hótel, 9. júní 2009

Umsögn

um umsókn ORF Líftækni hf
um leyfi til sleppingar á erfðabreyttum lífverum

Dr. Gunnar Á. Gunnarsson
fulltrúi í Ráðgjafarnefnd um erfðabreyttar lífverur

Stefnumótun, skuldbindingar

- Lög nr. 18/1996 um erfðabreyttar lífverur
- Samningurinn um líffræðilega fjölbreytni / Cartagena bókunin
- Alþjóðleg og þjóðleg stefnumið um sjálfbæra þróun:
  - varúðarreglan
  - mengunarbótareglan
  - upplýsingareglan (Árósasamningurinn)
- Ályktun Norðurlandaráðs okt 2008 um eb-lífverur

Ísland og Evrópa

- Ísland vinnur eftir löggjöf sem Evrópa hefur löngu lagt á hilluna
- Tilskipun 2001/18/EB tók gildi á EES í september 2007:
  - strangari kröfur um meðferð umsókna
  - veruleg réttarbót fyrir almenning
- Noregur í fararbroddi hvað varðar stjórnsýslu, lagareglur, rannsóknir og nálgun mála út frá grunnreglum sjálfbærrar þróunar
- Svæði án eb-ræktunar og ræktunarbann á eb-maís

Málsmeðferð

- Þröng stofnanameðferð umsóknar
- Aðkoma almennings og almannasamtaka
- Umfjöllun um vísindarannsóknir á lykilþáttum
- Áhersla á umfjöllun um víxlfrjóvgun og á efnafræðilega samsetningu vaxtarþátta í stað áherslu á fjölþætt mat á áhættuþáttum og öryggi erfðatækninnar

Forsendur sleppingar:
Afmörkun áformaðrar ræktunar ekki tryggð

1. Bygg er ræktað til manneldis og fóðrunar
2. Tilraun eða í reynd umfangsmikil framleiðsla
3. Víxlfrjóvgun og liðhlaupar ekki útilokuð
4. Ræktunarsvæði og plöntur/plöntuleifar ekki einangruð frá lífríkinu (fuglar, mýs, skordýr, örverur)
5. Vaxtarþættir ekki afmarkaðir
6. Erfðabreytingin ekki afmörkuð

Erfðabreytt framleiðsla:
varúðarbjöllur hringja

- Afmörkun útiræktunar hefur reynst útilokuð
- Athuganir benda til neikvæðra áhrifa á lífríki jarðvegs og grunnvatns
- Tilraunir með fóðrun dýra sýna mikil neikvæð áhrif
- Heilsufarsrannsóknir sáralitlar, ath þó vísbendingar
- Aukin athygli á erfðabreytingaferlið sjálft og áhrif þess

Slepping eb-lyfjabyggs í íslenskri náttúru:
Svör vantar við mikilvægum spurningum

- Rannsaka þarf vistkerfi þau sem ætlunin er að rækta innan
- Kanna þarf betur mögulega víxlfrjóvgun byggs við t.d. melgresi
- Gera þarf fóðrunartilraunir með erfðabreytta byggið á dýrum
- Rannsaka þarf með tilraunum möguleg áhrif á skordýr og örverur
- Meta þarf áhættu sem mönnum er búin komist byggið í fæðukeðjuna eftir beinum eða óbeinum leiðum

Niðurstaða

- Erfðabreyttar plöntur ber að rækta í lokuðum kerfum
- Fara þarf fram víðtæk þjóðfélagsumræða um erfðatækni
- Ísland var leikvöllur glæfralegra ákvarðana í fjármálalífi
- Látum það ekki henda í meðförum áhættusamrar erfðatækni